

קד:

ערכי פסחים פרק עשירי פסחים

עין משפט
גרי מצוה

בג א מ"י פ"ה מה"ל
ברכות הלכה ה'
יפ"ה הלכה א ספג עשין
ס:

רבינו הגאון

עולא איקלע לטובטריאה
ואבריל בין קדש לחול
בלבד, (אלא) כלאן ברכה
בתחלה וברכה בסוף, אלא
אמר בא"י המבדיל בין
קדש לחול בלבד. אהובי
עליה, כל הברכות כולן
פוחות בהן בברוך וחומם
בהן בברוך חוץ מברכת
המנוחה וברכת הפירות
וברכת המנוחה לחברתה
וברכת אחרונה שברכות
שבע, שיש בהן פוחות
בברוך ואינו חומם בברוך.
ויש טוהן חומם בברוך
ואינו פוחת בברוך. הטוב
והמטיב פוחת בה בברוך.

ולית הלכתא בוותיה. וטעמא לפי שאין חוממין בשמים ובריימתא סברה
(כ"ר) [כמאן] דלמר בפי' ג' שאלכו (ברכות ד' מט.) חוממין בשמים
ופי' רבנ"ס דהלכה כשמואל דחמין בין קודש לחול מדחממין כמולאי
שנת ליי"ט בין קודש לקודש ספ"ק דמולין (דף טו.) ש"מ כמולאי שנת
דחול חוממין בין קודש לחול:

כל הברכות פוחות בברוך וחומם
בברוך. ומימנה נרכה דלח"ה
נשמה אמאי לא פוחתת בברוך דהא
מעיקרא לא הוית סמוכה לחצירתה
דלחממין בברכות (דף טו.) כי ממער
לומר אלחי נשמה וכן קשה מאתה
הוא עד שלא נברא העולם ותפלת
נראה אלחי נשמה וכן קשה מאתה
הדרך שחומם ואינו פוחת בברוך
וי"ל לפי שאין ברכות אלא שנת
ותפלה בעלמא וברכה שאחר מגילה
נראה דחממין בא"י הנאל הנפרע
לעמו ישראל מכל זריהם האל
המושבע שהיא ארוכה ולא דמיא
לברכת פירות ומלות שהן קצרות
וכן יש בירושלמי דמגילה ובגמרא
(דף טו. כ"א.) כספרים ישנים דחומם
זה בברוך האל הנפרע כו' וברכה
דנורא נפשות רבות חומם בירושלמי
בא"י מי העולמים: חו"ן מברכה
המנוחה לחברתה. פירוש לפי שנת'
בראשונה אין צריך לפתוח השניה

ולית הלכתא אמר ליה רב יהודה לרב יצחק
לפומבדיתא אמר ליה רב יהודה לרב יצחק
בר' זיל אמטי ליה כלכלה דפירי והוי היכי
אבריל לא אול שדר ליה לאבוי כי אתא
אבוי א"ל היכי אמר א"ל ברוך המבדיל בין
קודש לחול אמר ותו לא אתא לקמיה דאבוה
א"ל היכי אמר אמר ליה אנא לא אולי אנא
שרייתיה לאבוי ואמר לי המבדיל בין קודש
לחול א"ל רברבנותיה דמר וסררותיה דמר
גרמא ליה למר דלא תימא שמעתייה מפומיה
מיתבי"ב *כל הברכות כולן פוחות בברוך
וחומם בהן בברוך חוץ מברכת מצות וברכת
הפירות וברכה החמוכה לחברתה וברכה
אחרונה שבקריית שמעו שיש מהן פוחת
(בהן) בברוך ואין חומם בברוך ויש מהן
שחומם בברוך ואין פוחת בברוך והטוב
והמטיב פוחת בברוך ואינו חומם בברוך
קשיא

המבדיל בין קודש לחול. ותו לא אמר בה שאר הדלות ולא חתם בה:
היא גרמא ליה למר. שלא הלכת אהה בעמך: וברכס המלוט. כגון
להתעטף בציצית ועל נטילת לולב: וברכה הסמוכה לחצרתה. כגון
אחוס של שמונה עשרה: וברכה אחרונה שבקריית שמעו. אע"פ שאין

ברכה אחרת למעלה הימנה שהתחיל
בה בברוך: יש מסן. מאלו שהוכרזו
שפוחת בהן בברוך ואינו חומם
בברוך כגון ברכת פירות ומלות:
ויש מסן שחומם ואינו פוחת. כגון
ברכה הסמוכה לחצרתה שהרי
פוטרתה הראשונה שנפתחה בברוך:
הטוב והמטיב. אף על גב דקמוכה
לחצרתה שהרי התחיל בברכת
המוון בברוך משום דברכה בלגמי
נפשה אימתן משום הרוגי ביתר וכולה
הודאה בברכת הפירות ומלות:
קשיא

רשב"ם

ולית הלכתא בוותיה אלא כרב
יהודה ומדהתם כמולאי שנת ליום
טוב חממין בין קדש לקדש האל
כמולאי שנת לחול חממין בין קדש
לחול כן נראה בעיני דאי לא מימא
הכי שמואל דלמר כמאן ואין היכי
קיימין כוותיה דללקמן: וליט
הלכתא כוותיה. כ"ר יהושע בן חנניה

לפי שאין חוממין בשמים כפרק שלשה שאלכו (ברכות דף טו.) אלא כשמואל
דהא לייטי עלה דרב: ויל אמטי ליה. לעולא ובעיליה וזו מראה
היאך מבדיל: המבדיל בין קדש לחול. הוא דלמר ותו לא: א"ל.
רב יהודה לרב יצחק נביה: סררוטיס דמר. כעס עליו על שלא
הלך הוא בעצמו: דלא סיגמר שמעטיס ממוטיה"ס. דרב יצחק
אלא מפומיה דלחי ואמרין (יבמות דף טו.) כל תלמיד חכם שאומרין
דבר שמועה מפיו שפוחתו דובנות צב"ר: ברכה המלוט. כגון
להתעטף בציצית ועל נטילת לולב וטעמו של דבר לפי שאין בהן
ריבוי דברים: וברכה הסמוכה לחצרתה. כגון אהון של שמונה
עשרה ברכות: וברכה אחרונה שבקריית שמעו. אע"פ שאין ברכה
אחרת למעלה הימנה שהתחיל בה בברוך שהרי הפסיק קריית
שמעו אע"פ אינו מתחיל בה בברוך וחצנין לה ברכה הסמוכה
לחצרתה לאומה שלפני ק"ש שהרי מחוברת אמת וייצב על סופו של ק"ש
וכדאמרין בברכות (דף י"ד.) שצריך לקמור אמת וייצב אחר אני ה'
אלהיכם כדכתיב ו' אלהים אמת הלך כחדא ברכתא אריכתא דמיא:
יש. מאלו שהוכרזו שפוחת בהן בברוך ואינו חומם כגון ברכת פירות
ומלות: יש מסן. שחוממין ואינו פוחת כגון ברכה הסמוכה לחצרתה
שהרי פוטרתה הראשונה שנפתחה בברוך: וברכה הטוב והמטיב.
דברכת המוון. אע"פ דקמוכה לחצרתה שהרי התחיל בברכת
המוון אף על פי כן פוחת בה בברוך משום דברכה בלגמי נפשה
אימתן משום הרוגי ביתר שניתנו לקבורה הטוב שלא הסריחו
והמטיב שניתנו לקבורה(ו) אכל אנו מאריין בה קת כלי לומר בה שלם
מלכות דמפרש בפי' שלשה שאלכו (ברכות מט.) הלך כולה חזא
הודאה היא בברכת הפירות וברכת המלות ולא בעיא חמימה:
קשיא

ולא הו הפסוקים הפסק כמו ברכה אחרונה שבקריית שמעו דלא הו
לשתתב ומיהו קשה מיהללון דלילי פסח דאין מצריין לקרוא את ההלל לכן נראה דברכה שאחר פסוקים אין צריך פתיחה
שנלא פתיחה יכרת התחלה וצירושלמי (דברכות פ"א) פריך והרי גאולה פי' אשר גאלנו דקמוכה לברכה דקרייתא הלל ומשני שניא
היא הלל אם שמע דבהכ"י יא פירוש שהו קורין הלל בלילי פסח בבית הכנסת כדאיתא במס' סופרים (פ"ה הלכה ט') התיב ר' אלעזר
בר ר' יוסי והרי סופה פירש רבינו שמואל בר ר' שמעון סופה סוף ברכה דאשר גאלנו שחומם בברוך והיא כולה הודאה ומשני שמים
הן אחת להבא ואחת לשעבר פירוש שהי גאולות אשר גאלנו גאולה דלשעבר וגאולה להבא שחומם בברוך ולכן חומם בברוך
דאין כולה הודאה דיש בה הפסק ותפלה שיגאל אותנו ופריך מהגדלה דפירשית לעיל ופריך והרי נברך פי' ברוך הוא שאלכו משלו
כו' דהיא ברכה בפני עצמה כדאמרין בפי' ג' שאלכו (ברכות ד' מו.) ומתחיל בברכה הון בברוך אע"פ שפוחת לנברך ומשני שניא היא שאם
היו שנים אוכלים אין אומר נברך ופריך והרי הון פי' שאומר אחריו נודך ואין פוחת בברוך אע"פ שפועמים אינה סמוכה לברכה הון
כשראו דרגס לזמן והשלישי מפסיק לרב ששת עד הון צריך לשמוע והלכה כרב ששת באיסורי וכשיגמור סעודתו אומר התם בסיף
שמעתיא דרבנן אמרי יחזור למקום שפסק קשיא ועוד פריך והרי המטיב פי' בברכה המוון דקמוכה לחצרתה שפוחת בברוך שניא
ביבנה מיקנה ופריך והרי קידוש דקמוכה לנורא פרי הגפן ופוחתין בברוך שניא היא שאם היה אוכל כעבוד יוס עד שיקדש יוס
אינו מברך נורא פרי הגפן ופריך והרי סופה של קידוש שחוממת בברוך וסלקא דעתך דכולה הודאה היא והיא בברכת פירות ומלות
אי' יונה טופס ברכה כך היא דלמר ר' יודן מטבע קר פוחת בברוך ואינו חומם בברוך מטבע ארוך פוחת בברוך וחומם בברוך
פי' וקידוש הוא מטבע ארוך ויש הפסק שאומר כי הוא יוס תחלה לתקראי קודש ולכן חומם בברוך: הוטוב והמטיב פוחת ואינו
חומם בברוך. וא"ת והלא ארוכה היא ועוד דר"ת פי' שצריך לומר ג' גמולות ג' טבנות כמו ג' מלכות דלמר בברכות (ד' מט.) לריכה ג'
מלכות לבד מדידיה וי"ל שאין זה אריכות אלא שמוכר שם שמים בהרבה לשונות מלכתי יוצרתי קדושתו קדוש יעקב רוענו כו' ואין ראו לחתום בברוך:
קשיא

מסורת הש"ס
(6) ברכות דף מו. ט. ס'
שלא יאמרו שמפתח
חממין וגי' פי' חממיה
דרבנן. (3) ורימיה י'
(7) (ברכות מח. א.)

מוסף רש"י
ישוה מהן פוחת
בברוך. כגון ברכת פירות
ומלות פוחת ואינו חומם
בברוך: (13)